

« zurück blättern vor »

CUCHTHAUZ subst. m., ab 1687; auch *cuchtauz*, *cuchthaus*;
‘Besserungsanstalt, Gefängnis’ – ‘dom poprawczy, więzienie’: (1683–1690)
1971 J.A.Mor.Psyche 515 *Obaczę, jak się poprawisz do roku, Gdy-ć
w cuchthauzie ujmą i obroku.* ◦ (1689) 1693 Haur Sk. 159, L *Cuchthauz,
sposób bardzo dobry do ufkromienia ludzi swawolnych.* ◦ 1779 A-Mał,
WĘGKOM 97 *to iey na osiatku powiedziała: Że iezeli się nie poprawi, to ią
do cuchthauzu odda.* ◦ (1788–1798) 1971 Kit.Pam. 63 *okuty w kajdany i do
gdańskiego cuchtauzu odestany.* ◦ 1804 GPP 66 6, Nowo *Tułaczka lat 40
maiąca, wskazana iest za wielokrotnie powtarzane kradzieże na karę 90 rozg
i do cuchthausu na 2 lata.* ◦ 1804 GPP dod.41 2, Nowo *Ten, kto się
dobrowolnie kaliką robi, chcąc się przez to niezdolnym stać do służby
woyskowej, publicznie będzie smagany i do cuchthausu lub festunku
wskazany.* ◦ [LBel.] vor 1807 Oss.Wyr., L *J cuchthauz mu nie pomoże.* ◦
[arch.] 1900–1903 GŁO III 114 *Kuchthaus [!]* – *domus correctionis, dom
poprawy dla dorosłych, założony w Warszawie [..] 1732-35.* – TR, L,
SWIL, SW. ◦ **Var:** *cuchtauz* subst. m., [hapax] (1788–1798) 1971 Kit.Pam.
63; *cuchthaus* subst. m., 1804 GPP 66 6, Nowo; *cuchthauz* subst. m.,
(1683–1690) 1971 J.A.Mor.Psyche 515 ◦ [LBel.] vor 1807 Oss.Wyr., L – TR,
L, SWIL, SW (m.u.). ◦ **Etym:** nhd. *Zuchthaus* subst. n., ‘Erziehungsanstalt
mit strengen Regeln’, KLU. ◦ **Konk:** *dom poprawy* subst. m., bel. seit 1778,
L, zuerst geb. L; *festunek* subst. m., zuerst geb. SW; *więzienie* subst. m.,
bel. seit 1643, L, zuerst geb. CN. ◦ **Der:** *cuchthauzowy* adj., [hapax] †1769
Tr., L *Stróż cuchthauzowy.* Zuerst geb. L; *cuchthauznik* subst. m.,
‘Zuchthäusler’, zuerst geb. BAN; *cuchthauzniczny* adj., zuerst geb. BAN;
cuchthauznica subst. f., ‘Zuchthäuslerin’, zuerst geb. L. ♦ Das Wort ist
offensichtlich im 19. Jh. ganz vergessen worden, denn GLOGER verweist
unter *cuchthauz* auf *kuchthauz* (s.o.). Dort auch mehr über die Entstehung
und Geschichte des Warschauer Zuchthauses bis 1795.

« zurück blättern vor »